

Tukholman Dramaattinen teatteri.

Tukholman kuvia

Kirj. Yrjö Sirola
LOKAKUUSSA 1917

Kuinka onkaan maailman huomio ollut kiinnitettynä Tukholmaan kuluneena kesänä sen aiotun suuren rauhankongressin vuoksi. Kerrotaan esim. Venäjällä tulevan työväenedustajain neuvostolle päivittäin tuhansia, jopa kymmeniätuhansia kirjeitä, joissa kysellään kongressia sekä sen ihmeitätekeviä vaikutuksia. Täydellinen "Tukholman taika" on vallannut Europan nääntyväin kansain laajat kerrokset ja ne tuijottavat janoovin katsein Tukholmaa kohti. Ja sillä aikaa jatkuu sota "asiantuntijain" o-lankohotuksin kysyjille vastatesa: en tiedä, ei kukaan tiedä, ainakin pari vuotta vielä! Mitä sitten kongressiin tulee, niin järjestele Huysmans juuri ainekseen, s. o. kuluneen kesän luke-mattomain neuvottelujen perus-

teella syntyneitä rauhanvaatimuskokoelmia. Että niissä on ainehistoa kansainvälisten olojen tutkijoille ja esitöitä diplomaateille, kun ne kerran alkavat rauhaa hommata, se on selvää. Mutta taistelun tunnussanoja tulee siinä kokoelmassa olemaan verrattain vähän; ja mikä vaikutus on oleva vasemmisto-internationalen tunnussanalla, kun se piakkoin ilmoille lähetetään; sen saa tulevaisuus osottaa. Mutta nyt emme enää puhu kongressista, vaan siitä kaupungista, jossa näiden hommain aineellinen perusta nykyisin on. Ja saattaapa suomalaisille lukijoille olla monenlaista pikku-intressiä tähänkin maailman kulmaan päällimiten tutustua. Onhan sen perustaminenkin jonkinlaisessa, joskin epäsuorassa, yhteydessä

suomalaisten kanssa. Aikakirjat näet kertovat, että vanhoina viikinkiaikoina tunkeutui meriseikkailijoita näiden kapeiden salmien lomtse Itämereltä Mälarille rosvoamaan sen lukemattomien lahtien perukoissa piileviä kyliä, linnoja ja sitten luostareita, samalla maksaakseen kalavelkoja svealaisten viime hävitysretkistä. Suomalaisia oli tietenkin noilla retkillä mukana, ja oli se yksi syy lisää Ruotsiin yhtyneiden

van, kun lähtee kiertelemään "siltain välistä kaupunkia", jonka muurit laskuportteineen aikoinaan erottivat ulkomaailmasta. Alituisen uhkasivatkin paikkaa maan ja meren puolelta tulevat ulko- ja kotimaisten vallananastajain johtamat joukot, kunnes kansallisen yhdistymisen toimeenpanija Kustaa Vaasa sai 1500-luvun alkupuolella maan sikäli rauhotetuksi, että Tukholma siitä pitäin on vi-

Osa Tukholmaa.

heimojen kuninkaille saattaa se raakalaismaa Ruotsin vallan ja katoollisen kirkon valtikkan alaiseksi. V:nä 1200 vaiheilla siten kypsyikin tuuma "panna lukko Mälarin porttiin" ja Birger Jaarlin hommasta rakennettiin linnotuksia "virran" kapeimman kohdan saarille, joista yksi, "Tukisaari" (Stockholm) sai antaa nimensä tulevalle pääkaupungille, joka nyt on paisunut 400,000 asumaksi ihmispesäksi.

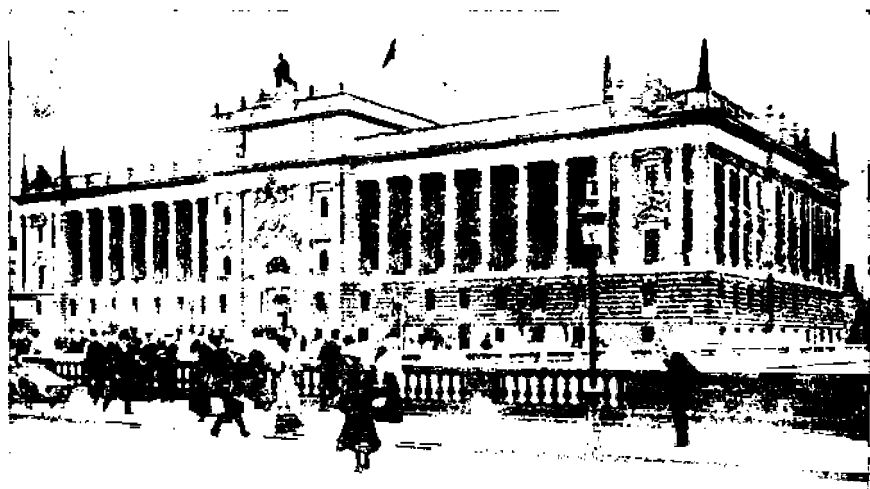
Läpi pikkuporvarillisen keskiajan oli kaupunki ahdaskujainen pesä, josta vieläkin saa hyvän ku-

hollisen hävityksiltä säästynyt. Tuon vanhan kaupungin laidassa oli myös kuulu kuningaslinna, jonka palon jälkeen sen tilalle ylempien säätyjen "vapauden aikana" 1700-luvulla kohosi se suorakulmainen, kokolailla arvokkaantyylinen palatsi, joka nyt on kaupungin keskipisteenä ja matkailijanähtävyyksien joukossa suuren huomion esineenä. Vieressä on valtiopäivätalo, komea, miltei hieman loisteliaan korskea graniittipalatsi, jonka selkäpuolella on valtiopankki kaarevana kyttyränä. Edustal-

la tukholmalai-
sten lempipaikko-
ja, Norrbrö, sekä Kustaa Adolfin
tori, jossa kesäkuulla tapahtui-
vat kuuluisat mellakat, poliisien
sapelein ja ratsupiiskain huito-
essa pois kansaa, joka oli ko-
koontunut seuraamaan sosialis-
tien välikysymyksen käsittelyä
perustuslakikysymyksessä. Si-
vumennen sanoen oli hallituksen
vastaus välttelevä ja kansa vas-
tasi puolestaan syyskuulla heit-

tivistien” agitatiooni jotenkin
toivoton, vaikka heillä onkin ol-
lut apulaisina joukko suomalais-
intoilijoita. Sitäpaitsi alkaa
Ruotsin porvaristo yhä ahneem-
min uneksia hyviä markkinoita
rajattomain mahdollisuuksien
maassa Itämeren takana.

Mutta turhaahan on mieliku-
vituksissa kierrellä kaupunkia,
joka on niin kaukana lukijoista.
Kuvat antakoot sen käsityksen

Valttopäivätajo.

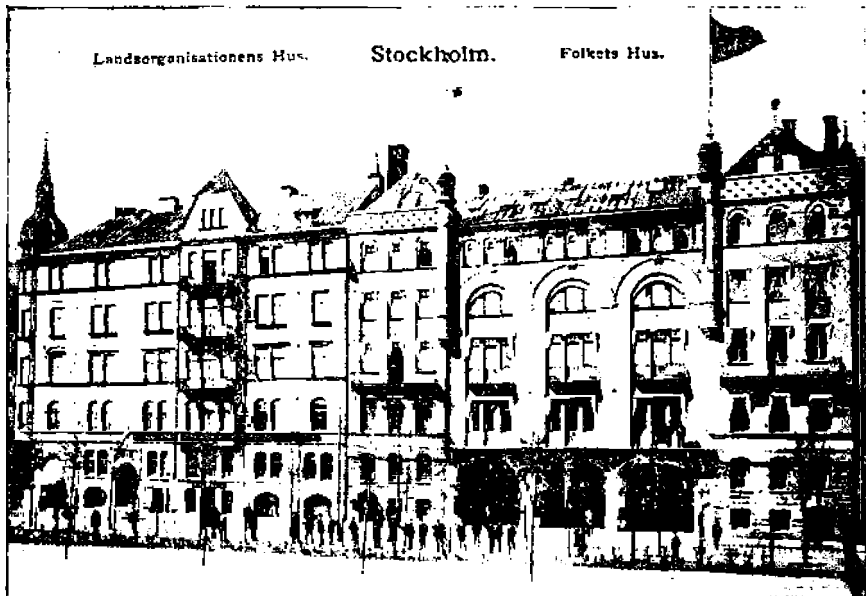
tämällä oikeistohallituksen sa-
tulasta.

Torin laidassa on Ooppera,
”kuninkaallinen” kuten kaikki
muutkin Tukholmassa; sitten
Kaarle XII, yhä vieläkin käsi
ojossa itää kohti, jonnepäin pie-
ni vanhoillinen klikki yhä koet-
taa ruotsalaisten kansallisintoa
kiihottaa — huonolla menestyk-
sellä, sillä syvien rivien mielihä-
lällä olevaa keisarivaltaa vas-
taan, ja varsinkin Venäjän val-
lankumouksen jälkeen on “ak-

siitä, minkä antaa voivat. Mai-
nittakoon kuitenkin, että Tuk-
holmassa, kuten hyvin varuste-
tussa pääkaupungissa ainakin,
on joukko mallikelpoisia hotelle-
ja, joiden hyväkseen käyttäjät,
kansainväliset liikemiehet, “so-
tarosvot” sekä heidän avusta-
jansa, diplomaatit, urkkijat ja
sanomalehtimiehet, viettävät
kaikista pulista — paitsi ehkä
viinapulasta — varsin hurskasta
elämää tuskin aavistaen, kuinka
hartaasti heitä kaupungin työtä
tekevä kansa kiroaa. Kaupun-

gissa on myös joukko kauniita teattereita, jotka keveillä ohjelmilla epätoivoisesti kilpailevat "elävien kuvien" tehdastuotannon kanssa. Puistoistaan on Tukholma kuulu. Niitä on sekä kaupungin keskellä että ulkopuolella, joista viimeksimainituista huomattavin Eläintarha, minkä laidassa kansatieteellinen puisto "Skansen" talonpoikaistu-

tyyliset asunnot isohkojen puistikkokojen keskellä kertovat mukavasta kotielämästä, loitolla meluisan kaupungin tomusta. Työväen esikaupungeissa sensijaan kohtaa silmä ahdasta kylkikyljessä asumista ja poissa ovat yläluokkain mukavuudet. "Huvilain" irvikuvia ovat sensijaan ne "sunnuntai-puutarhat", jotka täälläkin ovat tulleet muo-

Ammattijärjestöjen talo. — Työväentalo.

pineen, sekä Haga, Kustaa III:n kuulu puisto monisatavuotisine tammineen ja lehmukseineen.

Kaupungin kasvaminen on myös luonut uuden ilmiön, huvilaesikaupungit, joita kasvaa kuin sienä sateella. Amerikkalaiselle ei niissä ole outoa, siellä kuin tuollainen perhetalousjärjestelmä on niin pitkälle kehittynyt, mutta oma lemansa on täkäläisillä huviloilla. Erittäin sieviä ovat ylä- ja keskiluokan huvila-alueet, joissa puolmaalais-

tiin. Pieni kääpiöpalsta, sillä nukke-maja ja alue jaettu eri kasvistien kesken nelijaloimimitaten. Tänä kesänäkin otti sentaan kuutisensataa työläisperhettä tuollaisen ja lisäksi muokattiin 800 pelkkää viljelyspalstaa; ja tyytyväisiä saavat olla, kun on perin vaikea saada perunoita markkinoille maalaisten saboteesin vuoksi, mikä kohdistuu rajahintoja vastaan.

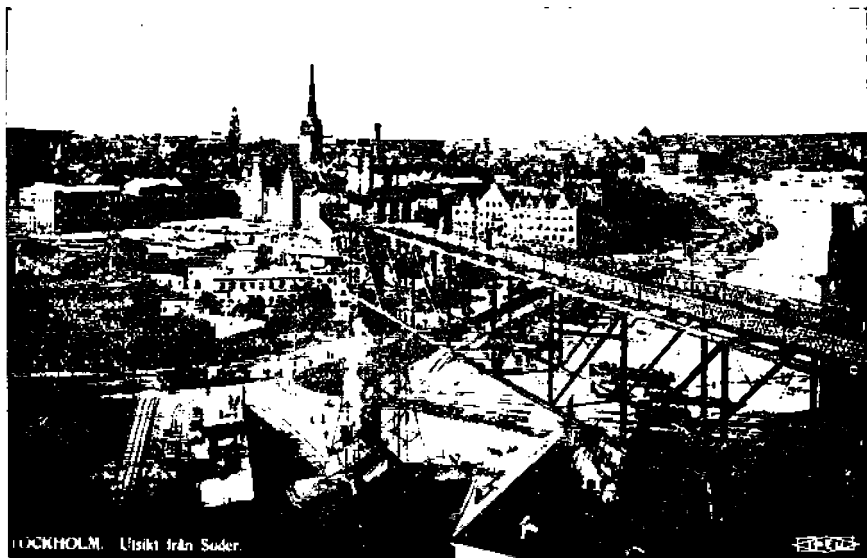
Tukholma on joltinenkin teollisuuskaupunki ja sen työväes-

tö on lukuista. Työväenliike onkin pian nelisenkymmentä vuotta vanha ja komea vaalikulkue tässä vaalien aattona osotti sen voimaa. "Socialdemokratenin" toimittaja miltei koko sen elinajan on ollut Hjalmar Branting, tällä hetkellä kaksinkerroin yli maailman tunnettu: hollantilais-skandinaviaalaisen komitean puheenjohtajana ja ministerikokelaana, joka on lähellä sitä pää-

laisia kuin kaupungin pormestari Carl Lindhagen, Norrlannin talonpoikain puoltaja tukkiyhtiövaltaa vastaan, tasavaltalainen ja rauhanapostoli.

Kuvausta täydentäkööt jotkut tuokiokuvat:

Leipäjonossa. Ei missään muualla saa niin hyvin tietää mitä kansa ajattelee. Seisomme puolisisentoista tuntia, vähintään. Joku alkaa ajatella ää-

Osa Tukholmaa.

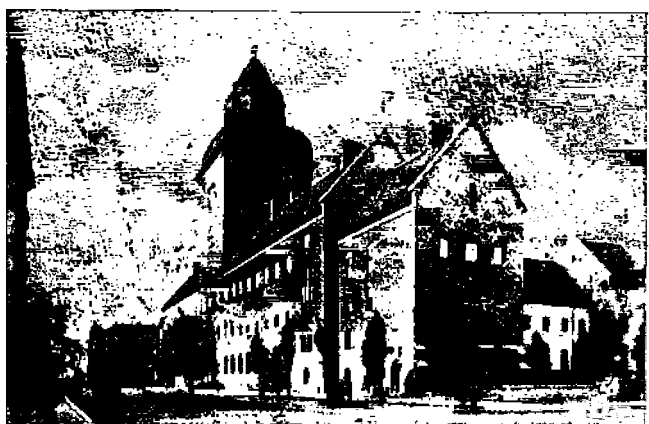
määrää, johon johdonmukaisesti on vuosikausia pyrkinyt: yhdessä liberaalien kanssa hallitukseen. Hän on kieltämättä toisen kamarin huomatuin poliitikko, jolla on kädessään sen enemmistö tai ainakin ratkaisevat äännet useissa kysymyksissä. Mutta hänen varovainen politiikkansa on kohottanut esille vastaliikkeen, vasemmistososialistisen puolueen, johon kuuluu nuorisoliiton kaarti Zeth Höglundin johdolla ja sitten idealisteja sel-

neensä. "Hemmetin ulkolaiset, syövät meidän eväämme, pysyivät kotonaan, senkin kulassit, urkkijat, pomminkuljettajat." — "Kirottut saksalaiset. Hevoset ne on saaneet, karjan ja voin syöneet meiltä ja sitte upottavat viljalaivamme". — "Hm, niillä on korkeita ystäviä. Mitähän niissä kuningattaren sadoissa arkuissakin sinne vietiin!" — Joku valittaa, ettei ole saanut leipää viikkoon. Emmännät päivittelevät aikoja ja tapoja. Kak-

si lievästi liikutettua satamamiestä joutuu sanasotasille ja saan silmätä Ruotsin kansankielen monipuolisiin rikkauksiin. Ne ihmettelevät, mistä nurkanperälästä toinen mahtaa olla kotoisin. Käyvät läpi Ruotsin historian ihmetellen, minkä suuren kuninkaan ajalla naapuri on tukholmalaiseksi tullut. — Jne. Jo lähestytään luukkuu. Virkaherran burokraattinen nenä-ääni alkaa kuulua. "Ette saa korttia". — "Saanko sitten matkali-

"suoraa toimintaa". — "Sotakoululaisia tulossa!" Kas, eräs viikari kiertää auki sillan. "Toiselle rannalle jäivät!" — Seurasi jälkinäytös raastuvassa.

— — —
 "Lasten päivä". Porvarilliset keinottelevat rahoja lasten siirtolalle. Oikeammin kai tätä voisi nimittää pohjolan karnevaaliksi. Naamioidut neitokset, herrat ja lapset — neekereitä, cowboyta, mustalaisia, hyviä mustalaisia kerjäämässä lantte-

Raathuone.

pun helvettiin?" — "Seuraava". — "Hyvä herra —" — "Joko taas täällä?" — "Minun täytyy saada, lapset —": "Menkää tiehenne. — Mitä tahdotte?" — "Voinko saada sokerikortin?": "Ei tänään, mistä olette? Passinne! Ei, ette saa ollenkaan. Ruotsin kansa tarvitsee itse —".

— — —
 Hornsborgin haassa. Poliisimellakkain seuraavana sunnuntaina. Tuhansia nuoria ja vanhempiakin liikkeellä. Tuuhaiden lehmusten alla puhutaan rohkeata kieltä "venäjää". Kas, urkkijoita! Niille näytetään

ja kaikilta. Koko kaupunki liikkeellä. Norjalaiset ja tanskalaiset ylioppilaat marssivat Stadionille, jossa urheiluleikkien lomassa laulavat kokoon rahoja samaan tarkotukseen. Enimmän tuottaa kuitenkin tombola, arpa-jaiset. Kaikkiaan 200,000 kr. — Kirjava kansanelämä antaa iloisen leiman. Mutta tarkotus on sellainen, josta yhteiskunnan ilman kerjuuta olisi pidettävä huolta.

— — —
 Suomalaisessa seurassa. Sellainen on jo vanha Tukholmassa. Edellisen vallan-

kumouksen jälkeen innostui liittymään Suomen sos. dem. puolueeseen. Sitten heittäytynyt taas "puolueettomaksi". Kotimaan edustaja selostaa Suomen kysymyksen asemaa. Keskustelussa selviää, mitä mielipiteitä kuluneena aikana Suomen asiasta on esitetty ja mitkä ryhmät milloinkin ovat itseään edustaneet. Huvittavia kuvastinkuvia kotimaan tapahtumista. Väittelyä. Riitojakin kuuluu olleen, aika kiusallisiakin. — "Kas terve." Vanhoja tuttavii, Pohjanlahden

kiusaamasta porvarillisia rauhanoikeuksia sekä piispoja ja pappeja vaatimuksillaan, että "jotakin on tehtävä ja pian." Pitää joka sunnuntai kokouksen — aika vähälle yleisölle. —

Tuollaisessa hartauskokouksessa tapaan amerikalaisen sanomalehtimiehen: papin poika, kristillinen sosialisti ja — vanhoillisen lehden kirjeenvaihtaja! On tulomatalla tavannut Ranskasta Venäjälle matkustavan sotilaslähetystön. Kuvailie kirjasaan sen intomielistä uskoa Ve-

Hävliävää Tukholmaa.

ja Atlanninkin takaa, Mailman Matteja. Juuri on tullut pari meripoikaa. Kotimaahan aikovat. Mutta passivaikeudet —? — Mitä tehdä? Ketä siellä on rajalla? — Kertovat suomalaisten taistelusta Amerikassa ja vangitsemissä.

Amerikasta puheen tullen muistuu mieleen merkillinen mies. Hän on koko kesän ollut täällä. How nimeltään ja arvotaan "miljoneerihoopo", lääkäri ja vaellustyöläisten järjestäjä, kristillinen sosialisti ja julman radikaalinen. Mikä ei estä häntä

näjän kumouksen mailmaa puhdistavaan merkitykseen. — Toisena päivänä katselemme kaupungin nähtävyyksiä. Virran rannalla nopea, amerikalainen päätös, tehdäänpä laivamatka. Astutaan lähimpään höyryyn. Kaunista saaristoa katsellen, Vaxholman linnoitukseen ja takasin matkalla jutellaan m. m. Suomesta. Kyselee tarkoin. Myöhemmin näyttää kirjekonseptinsa. Luen: "Täällä joutuu kirjeenvaihtaja tekemisiin lukuisten pikkukansain edustajain kanssa. Tuntemattomia heimoja ja Venäjän eri ääriä. Kukin

todistaa asiakirjoilla ja enemmän tai vähemmän heikolla englanninkielellä, kuinka hänen kansansa välttämättä täytyy päästä irti Venäjistä — —” — Hm. —

Naapuri vakuuttaa kuitenkin, ettei aio kirjottaa Suomesta ennenkuin on paremmin perehtynyt siihen asiaan.

Nälkäkuoloon kuljettaessa

*Jo kantaa kylvös tähkäpää,
sa ryöstöluokka, julkee;
jo alkaa manan häijyt häät,
jo nälkäkuoloon kulkee
maan pohjakerta raihnainen;
jo kuihtuu lapsijoukot sen,
jo vanhat vaikeroivat,
ja vaivan voihteet äitien
niin särähtäen soivat,
on työläiskansan katkeruus
nyt joka päivä uus.*

*Vaan kavahda: voi kiukun kyy,
sua riistoluokka, purra.
On liian karvas kaunan syy,
ja liian paljon surra
sai pohjakerta. Kauna sen
on kannustaja viimeinen,
kun kuolon uksi aukee.
Voi kostaa luokka raihnainen,
mi ruoskas alle raukee,
ja raskas, raskas nälkäisen
on isku viimeinen.*

*Niin, kavahda: on vastassas
nyt peto haavoitettu,
min raivo lähti raipastas.
On maksamatta pettu,
min uurahasta työstä soit;
ja kurjuus, josta kultaa loit;
lain väännellys ja vaino.
On raskas nyrkki nälkäisen;
on siinä paaden paino.
Ja kenties isku viimeinen
myös vapahdus on sen. — —*

K. K.